

การศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี

A Study of Problems of Internal Quality Assurance Operations under the
office of the Non-Formal and Informal Education Uthaitхани Province

สมนึก พระนาค¹, สายทิพย์ ยะฟู², ธีรพจน์ แบนเนียน³

Somnuek Pranak¹, Saythit Yafu², Teerapod Naebnean³

Corresponding Author E-mail: Aomnfe999@gmail.com

Received: 2021-07-19; Revised: 2021-09-04; Accepted: 2021-11-11

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ข้าราชการครู จำนวน 11 คน ครูอาสาสมัครฯ จำนวน 15 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 68 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 3 คน บรรณารักษ์ จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 117 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยง 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.35$) เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) ($\mu = 3.48$) รองลงมาคือ ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ($\mu = 3.37$) และรายการที่มีปัญหาอันดับต่ำสุด คือ ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ($\mu = 3.23$)

คำสำคัญ: ปัญหาการดำเนินงาน, การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University.

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this study were to study the problems in the operation of internal education quality assurance of schools under the Office of Non-Formal and Informal Education in Uthai Thani province. The population consisted of 4 school directors, 11 teachers, 15 volunteers, 68 sub-district teachers, and 3 community learning center teachers and 16 librarians. for a total of 117. The study instrument was a 5 rating scale questionnaire with a reliability of 0.97. The statistics used for analysis of the data were percentage, mean, and standard deviation. The study's findings were as follows:

The problems with the operation of internal education quality assurance of schools in Uthai Thani province under the Office of Non-Formal and Informal Education in total were considered moderate ($\mu = 3.35$) The most problems aspects ranked from high to low were improvement and development (Act) ($\mu = 3.48$), Implementation of the educational development plan (Do) ($\mu = 3.37$) and the lowest problem was planning (Plan) ($\mu = 3.23$).

Keywords: Operation problem, Quality Assurance

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 6 ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา ระบุไว้ว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มี ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษามี การกำหนดกรอบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำระบบบริหารคุณภาพ ตลอดจนจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอก โดยมีเป้าหมายเพื่อทำให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ มีผลลัพธ์ใน เกณฑ์ดี ทั้งนี้การดำเนินงานใด ๆ ของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน เพราะเป็นผู้รับบริการโดยตรงของ สถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติที่ดี มีการนำความรู้ด้านประกันคุณภาพ กระบวนการพัฒนาคุณภาพ และระบบวงจรคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา การกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งกฎหมายได้กำกับ ควบคุม ในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษา ซึ่งกำหนดไว้ใน มาตรา 9 (3) ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา ดังนั้น แม้สถานศึกษาทุกแห่ง จะมีอำนาจเต็มในการจัดการศึกษา แต่การบริหารจัดการนั้นจะต้องได้คุณภาพและต้องมี หลักประกันให้กับผู้รับบริการว่าการจัดการศึกษา จะต้องได้คุณภาพตามที่กำหนด โดยเฉพาะในมาตรา 47 กำหนดไว้ว่า ให้มี ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ที่ประกอบด้วยระบบการประกัน คุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และในมาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้ มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ประกอบกับกฎกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมิน คุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555 ที่อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 วรรคสาม และมาตรา 25 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการ 1) จัดให้มีมาตรฐานการศึกษานอกระบบที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด 2) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี 3) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ แผนปฏิบัติการประจำปี 4) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 5) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) จัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปี 7) เสนอรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดและภาคีเครือข่าย และเผยแพร่ต่อสาธารณชน 8) นำผลการประเมินคุณภาพ ภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและ ภาคีเครือข่าย 9) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 10) ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ภาคีเครือข่าย และผู้รับบริการ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ก, หน้า ก)

กระทรวงศึกษาธิการถือเป็นหน่วยงานหลักในด้านการจัดการศึกษาของประเทศ จึงมีการกำหนดกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ขึ้น โดยมุ่งให้สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับแต่ละประเภท และเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2562 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยที่พัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน อันเป็นหลักประกันคุณภาพให้กับผู้เรียน และผู้รับบริการมีความมั่นใจว่า การศึกษาที่ได้รับนั้น มีคุณภาพมาตรฐานตามที่สถานศึกษาได้ประกันคุณภาพไว้ พร้อมทั้ง จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการตามแผนที่ กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด หรือ หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี และเพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ จึงให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำ

สถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ข, หน้า 2)

อย่างไรก็ตาม จากการติดตามผลการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอกของการศึกษาระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน ทั้งของภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีการประเมินคุณภาพภายนอกผ่านมาแล้วนั้น พบว่า การประเมินคุณภาพบางส่วนยังไม่สามารถสะท้อนการมีคุณภาพของการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง และบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาบางประเภท ซึ่งมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน จึงทำให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีการจัดทำแผนการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งหวังให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดการพัฒนา และมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษามากที่สุด (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ข, หน้า 1)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี มีจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 8 แห่ง ซึ่งทุกแห่งต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพสถานศึกษา โดยต้นสังกัดและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งแต่ละสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้บ่อย อีกทั้งสถานศึกษายังมีการดำเนินงานได้อย่างไม่เต็มที่ และมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เช่น บุคลากรไม่ให้ความสำคัญ ขาดความร่วมมือที่ดี ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมถึงบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินในแต่ละประเด็นพิจารณาว่าจะเป็นไปในแนวทางใด และการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) สรุปผลที่ได้จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาทั้ง 8 แห่ง ปรากฏว่าข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงและไม่เป็นปัจจุบัน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี, 2563, หน้า 47 - 48)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา คือองค์ประกอบตามแนวทางการดำเนินงานวงจรคุณภาพ (PDCA) 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Act) ซึ่งเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมเพื่อนำข้อมูลที่ได้ ไปพัฒนาปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

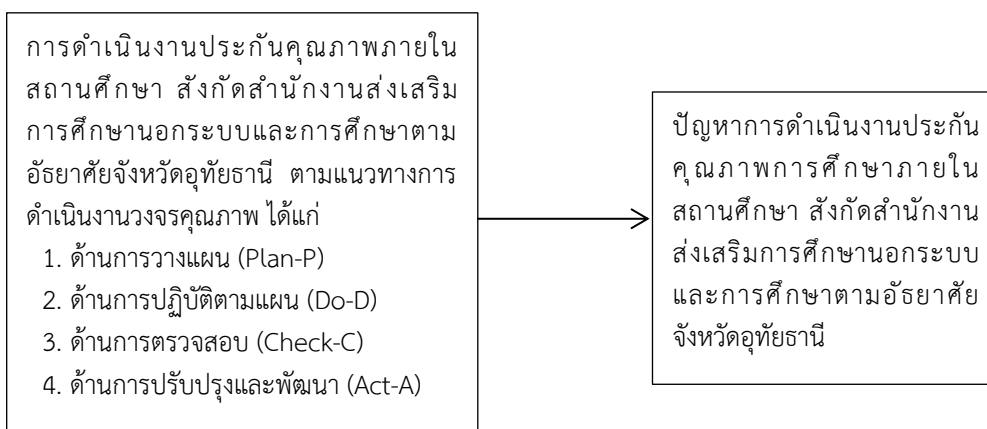
1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเรื่องปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ตามแนวทางการดำเนินงานวงจรคุณภาพ (PDCA) 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Act)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ตามแนวทางการดำเนินงานวงจรคุณภาพ PDCA ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงและพัฒนาซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบความคิดได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากประชากรทั้งหมด จำนวน 117 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ข้าราชการครู จำนวน 11 คน ครูอาสาสมัครฯ จำนวน 15 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 68 คน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 3 คน บรรณารักษ์ จำนวน 16 คน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี

ตัวแปรที่ศึกษา

ได้แก่ ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงและพัฒนา (Act) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ขออนุญาตเก็บข้อมูลผู้อำนวยการสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลตามจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

1.2 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 2.1 ค่าร้อยละ (%)
- 2.2 ค่าเฉลี่ย (μ)
- 2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 117 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.50 ตำแหน่งครู กศน.ต่ำบลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.10 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 15 ปี ขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.90

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) รองลงมาคือ ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นตอนการวางแผน (Plan) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละขั้นตอนปรากฏผลดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดค่าเป้าหมายแต่ละประเด็นพิจารณา เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ การวางแผนกำหนดแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับผู้เกี่ยวข้องให้ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประชุมชี้แจง ทบทวน เกณฑ์การพิจารณาและระดับคุณภาพของมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้คณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบทุกคน

2. ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร รองลงมาคือ การดำเนินการจัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

3. ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้มีการประเมินคุณภาพโดยต้นสังกัด อย่างน้อย 1 ครั้ง ในสามปีงบประมาณ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำรายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

4. ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดรูปแบบ วิธีการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รองลงมาคือ การนำผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา มาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หน่วยงานต้นสังกัดมีทิศทางการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ชัดเจน การขยายผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้กับสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษบ่อย ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ อีกทั้งบุคลากรยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานการประกันคุณภาพ

ภายในสถานศึกษา ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างบุคลากรด้วยกัน นอกจากนี้สถานศึกษาไม่ได้นำผลการรายงานการประเมินตนเองมาแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาในปีงบประมาณถัดไป จึงทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่บรรลุตามเป้าหมายเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวัชร ญวนอก (2559) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนกลุ่มพนาธิราช จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินการงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด มีทิศทางการจัดการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ชัดเจน ขาดการขยายผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่บรรลุตามเป้าหมายเท่าที่ควร เมื่อพิจารณาเป็นรายการปัญหาการดำเนินการงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สามารถอภิปรายผลในแต่ละขั้นตอน ได้ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ข้อที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ การกำหนดค่าเป้าหมายแต่ละประเด็นพิจารณาเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดค่าเป้าหมายแต่ละประเด็นพิจารณาเป็นการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ตามแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งต้องกำหนดเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่จะเกิดกับผู้เรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการเทียบเคียง ตรวจสอบ ประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา แต่ครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดค่าเป้าหมายในแต่ละประเด็นพิจารณา ทั้งนี้เนื่องจาก สำนักงาน กศน. มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาลดลง และไม่ได้กำหนดแนวทางในการหาค่าเป้าหมายในแต่ละประเด็นพิจารณาว่ามีวิธีการคิดอย่างไร จึงทำให้แต่ละสถานศึกษามีการกำหนดค่าเป้าหมายแตกต่างกันและไม่รู้ว่าถูกต้องหรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายใจ ไม้จิต (2558) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินการงานประกันภายในสถานศึกษาของโรงเรียนโกสัมพีนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า แนวทางการดำเนินการงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้ครูและบุคลากรทราบและมีการประชาสัมพันธ์ค่าเป้าหมาย เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาได้รับทราบ

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) ข้อที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่เป็นปัจจุบันและเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร หรือถ้ามีอาจไม่ได้นำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติจริง ไม่ดำเนินกิจกรรม โครงการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ทำให้การรายงานผลการปฏิบัติงานล่าช้า ประกอบกับครูและบุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีและการดำเนินงานตามแผนฯ รวมถึงการนิเทศ ติดตามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังไม่มีอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธินันท์ ปันตวงค์ (2556) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางปรับปรุงการดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดลำปาง พบว่า ปัญหาการดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย บุคลากรไม่เข้าใจการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในไปในทิศทางเดียวกัน บางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอย่างแท้จริง ไม่มีการนำคู่มือมาใช้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวัลย์ จันทโรสดา (2558) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ในกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของบุคลากรครู พบว่า (3) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษา ได้แก่ ควรพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรจัดทำคู่มือระบบการทำงานประกันคุณภาพภายในที่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ควรนิเทศติดตามและตรวจสอบคุณภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์การศึกษา และควรประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษาดำเนินการตามสภาพจริง

1.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) ข้อที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการจัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรทุกคน

ทราบถึงแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาตามคู่มือการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงการกำหนดผู้รับผิดชอบการสร้างเครื่องมือ วิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมทั้งการตรวจสอบความเหมาะสมของวิธีการและครอบคลุมมาตรฐาน ประเด็นพิจารณาของเครื่องมือและจัดทำคู่มือการใช้เครื่องมือในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา อีกทั้งยังขาดการเตรียมการอย่างเป็นระบบทั้งด้านข้อมูล เอกสาร หลักฐาน ร่องรอยการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ครบถ้วน ชัดเจน สมบูรณ์เพื่อรองรับการตรวจสอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทรินทร์ ปินตาวงศ์ (2556) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดลำปาง พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ กศน.อำเภอ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้บริหาร ด้านการสร้างทีมประกันคุณภาพสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการสร้างระบบการประเมินภายในเป็นวัฒนธรรมองค์กรคุณภาพ ด้านการดำเนินงานตามคู่มือการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพสถานศึกษา ด้านการขอรับการประเมินภายนอกจากหน่วยงานกลาง และด้านการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานระบบการประกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพรรณ เพชรน้ำ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาน ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาการจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยต้นสังกัดของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาน มีปัญหาที่พบบ่อย คือ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ และความชัดเจนในการทำงาน บุคลากรภายในสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในน้อย การจัดเก็บเอกสารยังไม่เป็นระบบ ระบบการทำงานขาดความต่อเนื่อง และบุคลากรขาดการวางแผนในการทำงาน

1.4 ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) ข้อที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ การกำหนดรูปแบบ วิธีการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนากระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา แต่ด้วยครูและบุคลากรส่วนใหญ่มีภาระงานที่มากเกินไป ทั้งด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาต่อเนื่อง การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย งานเร่งด่วนตามนโยบายของสำนักงาน กศน. และงานที่ต้องทำร่วมกับเครือข่าย เช่น ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เป็นต้น ทำให้การกำหนดรูปแบบ วิธีการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนากระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทำได้ยาก เนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน รวมถึงสถานศึกษาขาดการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ไม่ได้นำผลการตรวจสอบการดำเนินงานไปปรับปรุงแก้ไข เนื่องจากขาดการวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวัลย์ ขวัญตะคุ (2559) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอำเภอแม่वंงศ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ด้านการปรับปรุงและพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การนำผลการตรวจสอบไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ได้แก่ การกำหนดรูปแบบ วิธีการ แก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และอันดับที่สาม ได้แก่ การนำผลการตรวจสอบมาใช้ในการวางแผนสำหรับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระยะต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี อินทกโมทย์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบนพื้นที่ดอยอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินการมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนแต่บางส่วนยังไม่ได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เช่น ขาดการนำผลการปฏิบัติไปปรับปรุงในแต่ละงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan) สถานศึกษาควรจัดประชุมชี้แจงสร้างความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดค่าเป้าหมายในแต่ละประเด็นพิจารณา และจัดทำคู่มือการกำหนดเป้าหมายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดค่าเป้าหมายให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่เป็นปัจจุบันและเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมถึงจัดอบรมให้ความรู้การทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี กับครูและบุคลากร กำหนดให้ครูและบุคลากรมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีทุกคน พร้อมทั้งนิเทศ ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่อง

1.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) สถานศึกษาควรดำเนินการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง

1.4 ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา (Act) สถานศึกษาควรมีการกำหนดรูปแบบ วิธีการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น การนำผลที่ได้จากการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ข้อที่เป็นจุดที่ควรพัฒนาหรือผลการดำเนินงานที่ไม่สำเร็จตามเป้าหมายมาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีงบประมาณหรือระยะเวลาถัดไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี เพื่อนำไปวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ เพชรน้ำ. (2561). การจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพาน ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เบญจวัลย์ ขวัญตะคุ. (2559). แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอำเภอแม่จัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พัชรินทร์ ปินดาวงค์. (2556). แนวทางปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- มะลิวัลย์ จันทร์โสภา. (2558). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตในกรุงเทพมหานครตามความรู้ของบุคลากรครู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรณัฐ บุนนอก. (2559). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนกลุ่มพารักษ์ จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สายใจ ฝั้วจิต. (2558). แนวทางการดำเนินงานประกันภายในสถานศึกษาของโรงเรียนโกสัมพีนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2561). แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงาน กศน.
- _____. (2563ก). แนวทางการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2563. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไท.
- _____. (2563ข). แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
พ.ศ. 2562 เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 3/2563. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไท.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี. (2563). สรุปผลการรายงานการประเมิน
ตนเองสำนักงาน กศน.จังหวัด อุทัยธานี. อุทัยธานี: ผู้แต่ง.
- อัญชลี อินทกาโมทย์. (2554). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนพื้นที่ดอยอ่างขางจังหวัด
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.